

MINISTARSTVO FINANSIJA
DIREKTORAT ZA EKONOMSKU I RAZVOJNU POLITIKU

MJESEČNI MAKROEKONOMSKI INDIKATORI

NOVEMBAR 2019

KLJUČNE PORUKE

- Promjena politike FED-a u 2019.
- Snažan rast turizma za deset mjeseci
- Rast potrošačkih cijena u oktobru
- Rast zaposlenosti u oktobru 4,2%
- Deficit budžeta u oktobru 22,7 mil.€
- Nastavak pozitivnih trendova u bankarskom sektoru
- Rast izvoza roba za deset mjeseci
- Visok rast neto priliva SDI za deset mjeseci

Međunarodno okruženje

Američki FED je krajem oktobra, treći put u 2019, oborio referentnu kamatnu stopu u bankarskom sistemu, koja se sada nalazi u rasponu 1,5%-1,75%. Ovo predstavlja prvo smanjenje stope nakon više od 10 godina, budući da je nulta kamatna stopa sa kraja 2008. povećavana od decembra 2015. sve do sredine 2019. Ovakva politika stiže u jeku trgovinskih tenzija između SAD i Kine, ali i kao odgovor na smanjenu međunarodnu tražnju i neizvjesnosti na finansijskim tržištima.

Realni sektor i inflacija

Crnu Goru je u kolektivnom smještaju za deset mjeseci posjetilo 19,0% više turista sa ostvarenih 10,7% više noćenja g-n-g. U strukturi noćenja stranih turista u oktobru 2019. najveće učešće imali su turisti iz Njemačke (17,4%), UK (10,1%), Rusije (10,0%) i Francuske (8,5%). Industrijska proizvodnja je za deset mjeseci 2019. niža 7,9% g-n-g, najviše usljed pada proizvodnje električne energije od 16,3%. Promet u trgovini na malo je u oktobru veći 5,7% na godišnjem nivou, u stalnim cijenama. Nakon četiri mjeseca pada, inflacija (CPI) u oktobru bilježi godišnji rast od 0,5%, dok je prosječna stopa za period januar-oktobar iznosila 0,3%. Najveći pozitivan doprinos godišnjoj stopi inflacije dale su cijene hrane i bezalkoholnih pića (1,11 p.p), dok su najveći negativan doprinos ostvarile cijene odjeće i obuće (-0,35 p.p). Cijene proizvođača industrijskih proizvoda bilježe godišnji rast od 2,6%, uvozne cijene su bile veće za 1,0%, dok su izvozne cijene niže 1,1% na godišnjem nivou.

Zaposlenost i zarade

Prosječan broj zaposlenih za deset mjeseci iznosio je 204.086 i viši je 7,8% g-n-g. Prosječan broj nezaposlenih iznosio je 36.478 ili 17,0% manje g-n-g. Stopa nezaposlenosti je na kraju oktobra iznosila 15,1%, što je za 2,9 p.p. niže u odnosu na isti mjesec 2018. Prosječna bruto zarada u oktobru je 776€ i viša je 1,3% g-n-g, dok je prosječna neto zarada od 517€ u oktobru veća 1,4% na godišnjem nivou.

Fiskalni sektor

Prihodi budžeta u oktobru 2019. iznosili su 156,6 mil.€ i veći su 7,4% g-n-g. Za 10 mjeseci 2019. naplata prihoda je 1.494,7 mil.€, što je 5,4% više u odnosu na isti period 2018. Izdaci budžeta u oktobru 2019. iznosili su 179,3 mil.€ i viši su 13,4% g-n-g, dok u periodu januar-oktobar ove godine iznose 1.555,8 mil.€ što je više 5,7% u odnosu na isti period 2018. U periodu januar-oktobar 2019. ostvaren je budžetski deficit od 61,1 mil.€, dok je deficit u oktobru iznosio 22,7 mil.€.

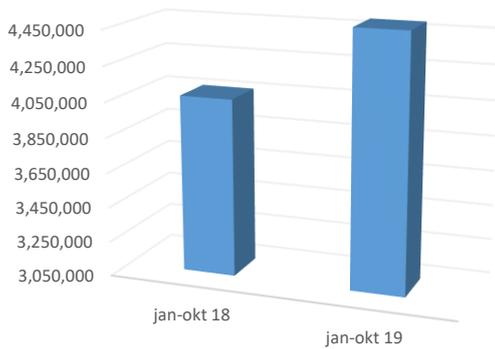
Finansijski sektor

Bankarski sektor karakteriše nastavak pozitivnih trendova. Ukupna aktiva banaka je u oktobru iznosila 4.581,2 mil.€, što je rast 3,9% g-n-g, dok je u istom periodu ukupan kapital povećan za 14,8%. Ukupno odobreni krediti banaka su iznosili 2.988,2 mil.€ i veći su u odnosu na isti mjesec prethodne godine za 0,2%. Ukoliko bi se isključile IBM i Atlas banka u oktobru prethodne godine, zbog uporedivosti podataka, onda bi odobreni krediti zabilježili rast od 7,3%. Nastavljen je trend pada nekvalitetnih kredita, koji čine 4,76% ukupnih kredita, što je za 2,09 p.p. niže u odnosu na oktobar 2018. Ukupni depoziti za 13 banaka su iznosili 3.488,8 mil.€ i povećani su na godišnjem nivou za 0,9%. Ako se uporedi nivo depozita u oktobru ove godine sa 15 banaka u sistemu u 2018, onda taj rast iznosi 8,8%. Nastavljen je trend pada kamatnih stopa, tako da je u oktobru kamatna stopa na kredite iznosila 6,12% i smanjena je na godišnjem nivou za 0,27 p.p. Realni sektor i dalje karakteriše nelikvidnost, tako da je krajem oktobra od ukupno 73.103 pravnih lica i preduzetnika, u blokadi bilo 24,5% dužnika, što je rast od 3,3% g-n-g. Vrijednosno, ukupan dug po osnovu koga je izvršena blokada računa je iznosio 648,6 mil.€, što je 0,12% manje u odnosu na prethodni mjesec.

Spoljnotrgovinska razmjena

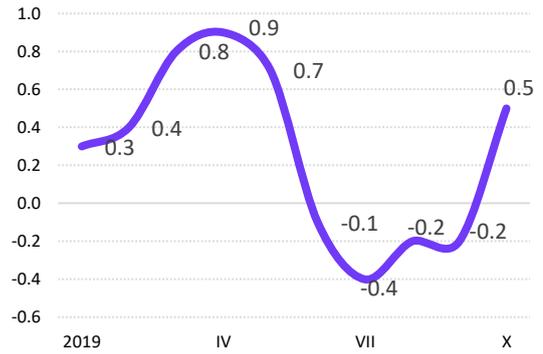
Robnu razmjenu u periodu januar-oktobar 2019. karakteriše usporeniji rast deficita, zbog rasta izvoza i rasta uvoza po nižim godišnjim stopama. Izvoz roba od 340,6 mil.€. je porastao 4,1%, dok je uvoz od 2,2 mlrd.€. veći za 2,0%. Rast izvoza uglavnom je rezultat porasta izvoza električne energije za 8,2 mil.€, rude boksita 5,4 mil.€. i plute i drva 3,9 mil.€. Aluminijum je vodeći izvozni proizvod u vrijednosti od 52,9 mil.€. i pored godišnjeg pada od 18,1%. U strukturi uvoza najviše su zastupljeni mašine i transportni uređaji 480 mil.€, prehrambeni proizvodi 396 mil.€ i razni gotovi proizvodi 315 mil.€. Neto priliv stranih direktnih investicija u periodu januar-oktobar 2019. iznosio je 290,0 mil.€, što je povećanje od 14,8% g-n-g. Ukupan priliv SDI iznosio je 651,8 mil.€ (rast 2,2%) a rezultat je povećanja priliva po osnovu interkompanijskog duga. U ukupno ostvarenom prilivu, vlasnička ulaganja (investicije u kompanije i banke i investicije u nekretnine) su učestvovala sa 56,5%. Investicije u kompanije i banke su učestvovala sa 34,3% (pad od 9%), dok su ulaganja u nekretnine učestvovala sa 22,2% (pad od 1,9%). Priliv po osnovu interkompanijskog duga učestvovao je sa 40,2% u ukupnom prilivu, što je 17,1% više g-n-g. Ukupan odliv iznosio je 361,8 mil.€ ili 6,0% manje g-n-g, pri čemu su povlačenja sredstava nerezidenata učestvovala sa 77,9%, dok su ulaganja rezidenata u inostranstvu iznosila 22,1%.

Grafik 1 Noćenja turista u kolektivnom smještaju

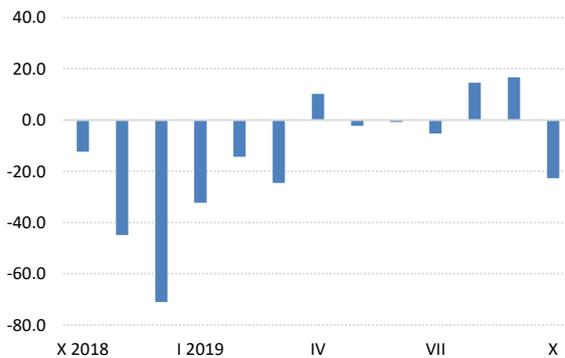
...Rast noćenja 10,7% za period januar-oktobar...

Grafik 2 Inflacija, godišnji rast u %

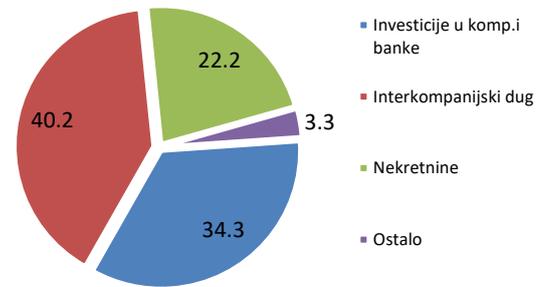
...Prosječna inflacija za 10 mjeseci 0,3%...

Grafik 3 Suficit/Deficit budžeta, u mil.€

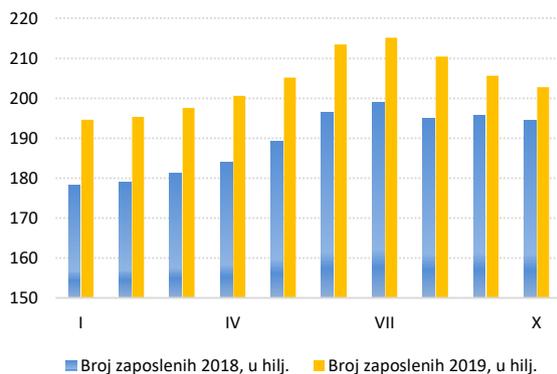
...Deficit budžeta za 10 mjeseci 61,1 mil.€...

Grafik 4 Struktura ukupnog priliva SDI januar-oktobar 2019. u %

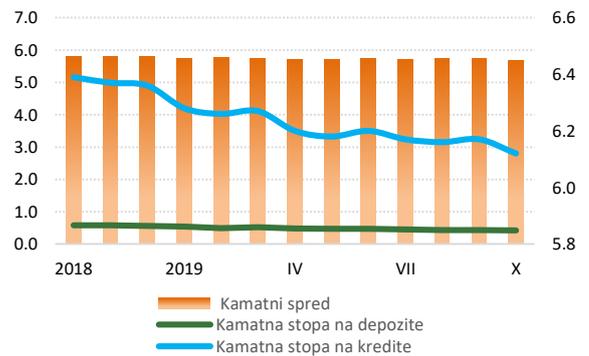
...Rast priliva SDI rezultat povećanja priliva po osnovu interkompanijskog duga...

Grafik 5 Kretanja na tržištu rada

...Rast zaposlenosti od 7,8% za deset mjeseci...

Grafik 6 PPEKS na kredite i depozite, u %

...Zbog pada kamatnih stopa na kredite i depozite nije došlo do smanjenja kamatnog sprema...

Tabela 1 Realni sektor (Izvor: Monstat)

Realni sektor	X 2018	XI	XII	I 2019	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	M-n-M	X 2019 - g-n-g	2019/2018 g-n-g
Industrija																
Industrijska proizvodnja	15.3	18.1	19.1	-8.9	-12.8	-20.1	-27.6	-4.8	5.6	5.0	-2.8	-1.8	-6.3	-5.2	-6.3	-7.9
Prerađivačka industrija	7.0	10.1	34.8	-2.6	5.6	-4.1	-3.9	-11.4	-2.6	3.3	-4.9	-17.6	-10.1	3.7	-10.1	-5.6
Vađenje rude i kamena	-19.1	-21.6	-18.1	-11.5	10.9	30.8	19.7	30.7	7.5	14.3	15.4	31.1	28.9	3.8	28.9	17.7
Snabdijevanje električnom energijom, gasom i parom	78.2	70.2	11.0	-13.1	-27.9	-38.3	-64.8	-0.6	19.4	5.2	-4.1	24.2	-10.6	-22.4	-10.6	-16.3
Turizam																
Dolasci turista	78,678	39,580	31,849	26,986	38,741	56,219	94,911	125,492	160,395	190,322	220,915	165,205	116,962	-29.2	48.7	19.0
Noćenja turista	239,251	81,231	61,832	59,991	75,806	98,662	218,028	411,359	659,629	937,096	1,048,037	680,033	312,975	-54.0	30.8	10.7
Promet u maloprodaji																
Stalne cijene	3.1	3.3	4.6	4.9	6.1	5.6	5.4	4.4	5.2	5.8	6.5	4.6	5.7	-12.1	5.7	5.4
Tekuće cijene	4.4	4.5	5.1	5.1	6.5	6.8	6.8	5.8	6.2	6.6	6.4	4.6	6.4	-11.5	6.4	6.1

Tabela 2 Inflacija (Izvor: Monstat)

Inflacija - stope rasta	X 2018	XI	XII	I 2019	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	M-n-M	X 2019 - g-n-g	2019/2018 g-n-g
Indeks potrošačkih cijena	1.9	2.0	1.6	0.3	0.4	0.8	0.9	0.7	-0.1	-0.4	-0.2	-0.2	0.5	0.5	0.5	0.3
Harmonizovani indeks potrošačkih cijena	1.7	1.7	1.5	0.3	0.3	0.7	0.9	0.6	-0.1	-0.4	-0.2	0.3	1.2	0.2	1.2	0.4
Indeks proizvođačkih cijena	2.9	2.9	2.4	1.8	1.5	1.2	3.3	1.9	2.9	2.9	2.9	2.8	2.6	0.2	2.6	2.4

Tabela 3 Tržište rada (Izvor: Monstat, ZZZCG, Fond PIO)

Tržište rada	X 2018	XI	XII	I 2019	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	M-n-M	X 2019 - g-n-g	2019/2018 g-n-g
Broj zaposlenih, u hilj.	194,555	194,756	194,085	194,589	195,353	197,594	200,595	205,164	213,488	215,181	210,455	205,650	202,787	-1.4	4.2	7.8
Broj nezaposlenih	41,927	42,889	41,378	38,917	38,642	38,570	38,102	36,658	35,292	34,576	34,355	33,675	35,993	6.9	-14.2	-17.0
Stopa nezaposlenosti (%) ¹	18	18	18	17	17	17	16	16	15	15	15	15	15	0.6	-2.7	-3.2
Prosječna bruto zarada (€)	766	769	771	771	772	765	767	770	775	767	776	775	776	0.1	1.3	0.8
Prosječna neto zarada (€)	510	512	513	513	514	510	511	513	516	511	517	516	517	0.2	1.4	0.7
Prosječna penzija (€)	284	284	284	289	289	289	289	289	289	289	288	288	288	-0.1	1.3	1.3

¹ Promjene (M-n-M, X 2019 g-n-g i 2019/2018 g-n-g) prikazane u p.p.

Tabela 4 Monetarni sektor (Izvor: CBCG)

Monetarni sektor	X 2018	XI	XII	I 2019	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	M-n-M	X 2019 - g-n-g
Ukupni krediti (u mil.€)	2,982.6	2,986.8	2,930.2	2,939.8	3,010.6	3,028.8	2,945.6	2,939.2	2,950.3	3,002.6	3,033.7	3,036.0	2,988.2	n/p	n/p
Kreditni privredi (u mil.€)	1,017.8	1,032.6	1,031.1	1,035.3	1,053.1	1,071.3	1,049.5	1,067.2	1,061.2	1,058.3	1,044.7	1,036.1	1,049.6	n/p	n/p
Kreditni domaćinstvima (u mil.€)	1,226.7	1,238.7	1,250.9	1,259.3	1,270.4	1,287.2	1,273.2	1,284.4	1,295.3	1,300.2	1,303.4	1,319.0	1,332.5	n/p	n/p
Kreditni u kašnjenju (u mil.€)	238.7	226.1	197.6	236.7	206.9	217.8	155.6	181.0	149.7	139.5	150.3	136.5	139.2	n/p	n/p
Nekvalitetni krediti (u mil.€)	204.4	207.7	202.4	184.4	184.0	178.1	139.7	139.6	141.4	148.6	144.0	141.8	142.2	n/p	n/p
Ukupni depoziti (u mil.€)	3,459.0	3,452.2	3,459.2	3,416.9	3,482.9	3,433.6	3,323.8	3,303.6	3,260.7	3,419.1	3,535.0	3,514.8	3,488.8	n/p	n/p
Depoziti privrede (u mil.€)	1,113.2	1,083.5	1,099.4	1,080.3	1,078.6	1,065.8	0,976.3	0,982.4	0,980.8	1,064.3	1,134.7	1,113.6	1,106.4	n/p	n/p
Depoziti stanovništva (u mil.€)	1,312.5	1,319.8	1,327.5	1,285.7	1,276.5	1,249.2	1,202.3	1,214.0	1,215.5	1,253.7	1,289.2	1,299.9	1,305.5	n/p	n/p
Kamatna stopa na kredite	6.4	6.4	6.4	6.3	6.3	6.3	6.2	6.2	6.2	6.2	6.2	6.2	6.1	0.0	-0.3
Kamatna stopa na depozite ²	0.6	0.6	0.6	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.4	0.4	0.4	0.0	-0.2
Obavezna rezerva (u mil.€)	258.3	253.4	251.9	249.7	250.3	252.1	243.6	243.4	245.4	244.2	248.0	258.1	262.8	n/p	n/p

Tabela 5 Eksterni sektor (Izvor: Monstat i CBCG)

Eksterni sektor	X 2018	XI	XII	I 2019	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	M-n-M	X 2019 - g-n-g	2019/2018 g-n-g
Izvoz roba (u mil.€)	33.3	37.9	34.9	28.2	32.0	33.4	31.5	30.1	36.8	36.5	34.4	37.5	39.5	5.2	18.5	3.9
Uvoz roba (u mil.€)	245.7	200.5	216.5	128.8	179.8	215.3	241.8	239.2	235.1	259.8	226.8	223.0	229.2	2.8	-6.7	2.0
Deficit robne razmjene (u mil.€)	-212.4	-162.5	-181.7	-100.6	-147.7	-181.9	-210.2	-209.1	-198.3	-223.3	-192.4	-185.5	-189.7	2.3	-10.7	1.6
Neto strane direktne investicije (u mil.€)	34.8	50.4	24.5	44.2	7.8	30.7	18.5	31.1	95.0	14.2	17.9	7.3	23.3	217.1	-33.1	14.8

Tabela 6 Fiskalni sektor

Fiskalni sektor	X 2018	XI	XII	I 2019	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	X 2019/X plan	X 2019 - g-n-g	2019/2018 g-n-g
Prihodi budžeta (mil.€)	145.8	142.2	185.0	107.3	116.5	147.5	165.0	144.2	143.4	174.1	174.1	165.9	156.6	-16.9	7.4	5.4
Izdaci budžeta (mil.€)	158.2	187.1	256.1	139.6	130.9	172.2	154.9	146.6	144.2	179.4	159.6	149.3	179.3	13.1	13.4	5.7
Suficit/Deficit budžeta (u mil.€)	-12.4	-44.9	-71.1	-32.3	-14.3	-24.6	10.1	-2.3	-0.8	-5.3	14.5	16.7	-22.7	n/p	83.0	15.3
Suficit/Deficit budžeta (% BDP-a)	-0.3	-1.0	-1.5	-0.7	-0.2	-0.5	0.2	0.2	0	-0.1	0.3	0.3	-0.5	n/p	n/p	n/p

Tabela 7 Međunarodno okruženje

Međunarodno okruženje	X 2018	XI	XII	I 2019	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	M-n-M	X 2019 - g-n-g	2019/2018 g-n-g
Brent crude oil (USD/barel)	81.00	66.70	57.80	60.50	64.10	66.80	71.30	70.46	62.96	64.21	59.51	62.62	59.70	-4.7	-26.3	-13.9
Aluminijum (USD/T)	2029.9	1938.5	1920.4	1853.7	1863.0	1871.2	1845.4	1781.3	1756.0	1797.0	1740.7	1753.5	1726.0	-1.6	-15.0	-16.1
Euribor (12 mjeseci)	-0.15	-0.14	-0.12	-0.11	-0.11	-0.11	-0.11	-0.18	-0.22	-0.30	-0.38	-0.33	-0.28	0.0	-0.1	0.0
Inflacija u Eurozoni ³	2.30	1.90	1.50	1.40	1.50	1.40	1.70	1.20	1.30	1.00	1.00	0.80	0.70	-0.1	-1.6	-0.6

² Promjene (M-n-M i X 2019 g-n-g) prikazane u p.p.

³ Promjene (M-n-M, X 2019 g-n-g i 2019/2018 g-n-g) prikazane u p.p.